

1937’de KEMALİST CUMHURİYETİN YÖNÜ “Türk Ulusuna vaadlerim”

Mustafa Kemal ATATÜRK

Her şeyden önce, sevgili Kamutay arkadaşlarımla, yeni çalışma yılı başlangıcında karşı karşıya bulunmaktan duyduğum derin sevinç ve mutluluğu belirtmeliyim. Sizi yüksek saygı ile selamlar, bu çalışma yılınızın da ulus ve ülke için parlak başarılarla bezenmesini dilerim. Kıvançla görmekteyiz ki, Cumhuriyet rejimi, yurdumuzda huzur ve sükunün en iyi biçimde yerleşmesini sağlamış bulunuyor. Vatandaşlar ve bu yurttan oturanlar, Cumhuriyet kanunlarının eşit şartları altında kendileri için hazırlanan özgür refah ve mutluluk imkanlarından en iyi bir biçimde yararlanmaktadırlar.

Ulusumuzun layık olduğu yüksek uygarlık ve refah düzeyine ulaşmasının engellenmesinin düşünülmesine yer bırakılmadığım ve bırakılmayacağını huzurunuzda söylemekle mutluyum. Tunceli’nde yapılan uygulamaların sonuçları bu gerçeğin belirtileridir.

Modern hükümetçiliğin en belirgin özelliği, halkı gücüne olduğu kadar şefkatine de içtenlikle inandırabilmesidir. Büyük küçük bütün Cumhuriyet memurlarında bu düşünce biçiminin en geniş ölçüde gelişmesine önem vermek, çok yerinde olur.

Özel idarelerin geçen yılki çalışmaları verimli olmuştur. Ancak özel idareler ve belediyeler, büyük kalkınma savaşımızda hayat ucuzluğunu sağlayacak uygun önlemler almalı ve yetkilerini tam kullanmalıdırlar. Şehircilik işlerinde de teknik ve planlı kurallar içinde çalışmak gereklidir. Bunun için belediyelerimizin hukuka uygun biçimde aydınlatılmasını ve yol gösterecek bir merkezi teknik büro kurulmasını öneririm.

Kendine inkılabın ve inkılapçılığın çeşitli ve hayati görevler yüklediği Türk vatandaşının sağlığı ve sağlamlığı, her zaman üzerinde dikkatle durulacak milli sorunumuzdur.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının bu sorun üzerindeki sistemli çalışmaları, yüksek Kamutayı sevindirecek durumda gelişmektedir. Aynı bakanlık, kendine verdiğimiz göçmen işlerini de sosyal ve ekonomik politikamıza uygun olarak başarı ile yürütmektedir. Bakanlığın «Sağlam ve güçlü bir nesil, Türkiye’nin özüdür» prensibini, pek iyi kavrayarak çalışmakta olduğunu belirtmek isterim.

Bilindiği gibi, biz yurt güvenliğinin içinde kişilerin güvenliğinin de, ona yaraşacak biçimde olmasını göz önünde tutarız. Bu güvenlik, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarının ve Türk yargıçlarının güvencesi altında, en ileri biçimde varlığını sürdürmektedir. Kanunlarımızda yaptığımız bazı değişiklikler ve kabul buyurduğunuz Suçüstü Kanunu, bu amaca yardım etmiştir. Adli yapımızın ve kanun dizimizin üzerinde yapılan incelemelerle, Türkiye’nin dinamik, yaşamına, doğru yoldan hiç şaşmadan uygunlukları her zaman sağlanmalıdır. Bu gerek karşısında, kara ve deniz ticaret kanunlarımızın ekonomik bünyemizdeki gelişmelere daha uygun duruma getirilmesinde zaman geçirilmemesi yerinde olur. Bir de şu nokta üzerinde durmama izin vermenizi rica edeceğim. Güvenlik ve hak işleriyle ilgili yöntem ve kanunlardan kolaylık, ivedilik, açıklık ve kesinlik temel olmalıdır. Bu nedenle, vatandaşların icra daireleri ile olan ilişkilerini kolaylaştırmak amacı ile yapılan

çalışmalarının bir an önce kanun haline getirilmesini önermeyi uygun bulurum. Bu belirttiğim ve önerdiğim konuların iyi karşılanacağından eminim. Çünkü her alanda olduğu gibi, adli yöntem ve kanunlar alanında da, Türk Cumhuriyetinin ve onun yüksek, değerli Kamutayının anlayışı, ileri anlayıştır.

Şimdi arkadaşlar, ekonomik yaşamımızı gözden geçireceğim. Hemen bildirmek isterim, ben ekonomik yaşam denince, tarım, ticaret, sanayi faaliyetlerini ve bütün bayındırlık işlerini, birbirinden ayrı düşünülmesi doğru olmayan bir bütün sayarım. Bu nedenle şunu da hatırlatmalıyım ki, bir ulusa bağımsız görünüş ve değerini veren siyasi yaşam çarkında, devlet, fikir ve ekonomik yaşam işleyişleri birbirlerine bağlı ve birbirleri ile ilişkilidir, o kadar ki, bu işleyişler birbirine uyacak aynı düzen içinde çalıştırılmazsa, hükümetin çekici gücü harcanmış olur, ondan beklenen tam verim sağlanamaz. Onun içindir ki, bir ulusun kültür düzeyi üç alanda, devlet, fikir ve ekonomi alanlarındaki çalışma ve başarılı sonuçlarının toplamı ile ölçülür.

Milli ekonominin temeli tarımdır. İşte bu nedenle tarımda kalkınmaya önem vermekteyiz. Köylere kadar yayılacak programlı ve pratik çalışmalar bu amaca erişmeyi kolaylaştıracaktır. Fakat bu önemli isteği uygun bir biçimde amacına ulaştırabilmek için ilk önce ciddi çalışmalara dayalı bir tarım politikası belirlemek ve onun için de, her köylünün ve bütün vatandaşların kolayca kavrayabileceği ve severek uygulayabileceği bir tarım rejimi kurmak gereklidir. Bu politika ve rejimde, önemle yer alabilecek noktaların başlıcaları şunlar olabilir. Bir kez, ülkede topraksız çiftçi bırakılmamalıdır. Bundan daha önemli olan ise, bir çiftçi ailesini geçindirebilen toprağın, hiçbir nedenle ve hiçbir şekilde bölünemez bir nitelik almasıdır. Büyük çiftçi ve çiftlik sahiplerinin işletebilecekleri arazi genişliğinin, arazinin bulunduğu bölgelerin nüfus yoğunluğuna ve toprak verim derecesine göre sınırlandırılması gereklidir. Küçük büyük bütün çiftçilerin iş araçları artırılmalı, yenileştirilmeli ve bakım önlemleri zaman geçirilmeden alınmalıdır. Herhalde, en küçük bir çiftçi ailesi, bir çift hayvan sahibi olmalıdır, bunda ideal olan öküz değil, at olmalıdır. Öküz, ancak bazı şartların henüz sağlanamadığı bölgelerde hoş görülebilir. Köylüler için, genellikle pulluğu pratik ve faydalı bulurum. Traktörü büyük çiftçilere öneririm. Köyde ve yakın köylerde, ortaklaşa harman makineleri kullanmak köylülerin vazgeçemeyeceği bir gelenek haline getirilmelidir. Ülkeyi iklim, su ve toprak verimi bakımından tarım bölgelerine ayırmak gerekir. Bu bölgelerin her birinde, köylülerin gözleriyle görebilecekleri, çalışmaları için örnek tutacakları verimli, modern, pratik tarım merkezleri kurulması gereklidir. Bu gün devlet yönetiminde bulunan çiftliklerdeki ve bunların yönetimi içindeki diğer tarımsal sanayi kuruluşlarındaki bazı kişiler, tarımsal çalışmaların bütün alanlarında her türlü teknik ve modern deneylerini tamamlamış olarak bulunduğu bölgelerde en faydalı tarım usul ve sanatlarını yaymaya hazır bulunmaktadırlar. Bu, bakanlık için büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Ancak, gerek var olan gerek bütün ulusal tarım bölgeleri için yeniden kurulacak olan tarım merkezlerinin kesintiye uğramadan tam verimli çalışmalarını; şimdiye kadar olduğu gibi, devlet bütçesine ağırlık vermeksizin, kendi gelirleriyle kendi varlıklarını yönetmek ve gelişmelerini sağlayabilmek için bütün bu kurumlar birleştirilerek geniş bir işletme kurmalarını öneririm. Bir de, başta buğday olmak üzere, bütün gıda ihtiyaçlarımızla endüstrimizin dayandığı çeşitli ham maddeleri sağlamak ve dış ticaretimizin temelini oluşturan çeşitli ürünlerimizin ayrı ayrı her birinin üretimini artırmak, kalitesini yükseltmek, üretim masraflarını azaltmak, hastalık ve zararlı böcekler ile uğraşmak için gereken teknik ve kanuni bütün önlemler zaman geçirilmeden alınmalıdır.

Orman varlığımızın korunması gereğine ayrıca değinmek isterim. Ancak, bunda önemli olan, koruma kuralları ile, ülkemizin çeşitli ağaç ihtiyaçlarını sürekli olarak karşılaması gereken ormanlarımızı dengeli ve teknik bir biçimde işleterek yararlanma

konusunu akıllıca uzlaştırmak zorunluluğu vardır. Buna, Büyük Kamutayın gereken önemi vereceğine şüphe yoktur.

Dış ticarete izleyeceğimiz ana prensip, ticaret dengemizin aktif karakterini korumaktır. Çünkü Türkiye'de ödeme dengesinin en önemli temelini bu oluşturmaktadır. Son yılların rakamları ve geçen yılın bu güne kadar gösterdiği durum ve yön, izlediğimiz prensibin elde edilmiş olumlu sonuçlarını göstermektedir. Kota uygulaması, belirgin anlaşma şartlarımızı kabul etmiş ülkeler için tam olarak kaldırılmıştır. Bu ülkelerden piyasanın kayıtsız şartsız ithalat yapabilmesi sağlanmıştır. Dış ticaret politikamızın özelliği şudur: İç ve dış durumun gereklerini karşılayarak her zaman bu işlemin dönüşüne uymak.

İç ticarete gelince, bunda, en önde gördüğümüz kural, kurumlaştırma ve belirgin ticaret kuruluşları kurma ve akılcı çalışmadır. Kesin zorunluluk olmadıkça piyasalara karışılmaz; bununla birlikte hiçbir piyasada da başı boş değildir. Sırası gelmişken Cumhuriyetin tüccar düşüncesini de kısaca belirtelim. Tüccar, ulusun emeği ve üretiminin değerlendirilmesi için, eline ve bilgisine güvenilen ve bu güvene yaraşır olması gereken adamdır. (Bravo sesleri, alkışlar) Bu yönden ihracatla ilgili kanun, denetim konusundaki kanun, teşkilatlandırma ile ilgili hükümler, olumlu sonuçlarını vermektedir.

İhracat mallarımız için hükümetin yakın denetimi altında, satış kuruluşlarının kurulması önemlidir. Bunu göz önünde tutan Ekonomi Bakanlığı geçen yıl içinde, Iğdır'da, Ege ve Trakya bölgelerinde çeşitli konularla ilgili satış kooperatifleri kurmuş ve onları faaliyete geçirmiştir. Önümüzdeki yıl içinde, başta fındık olmak üzere, diğer belli başlı ürünlerimizi de ilgilendiren birlikler kurulmalıdır.

Endüstrileşmek, en büyük milli davalarımız arasında yer almaktadır. Çalışması ve yaşaması için ham maddeleri ülkemizde bulunan büyük küçük her çeşit sanayi kuracağız ve işleteceğiz. En başta vatan savunması olmak üzere, ürünlerimizi değerlendirmek ve en kısa yoldan, en ileri ve zengin Türkiye idealine ulaşabilmek için bu bir zorunluluktur. Bu düşünce ile, beş yıllık ilk sanayi planından geri kalan ve bütün hazırlıkları bitirilmiş olan birkaç fabrikayı da ivedi olarak gerçekleştirmek ve yeni plan için hazırlanmak gerekir. Endüstrileşme karar ve hareketimize paralel olarak, bu günkü kanunlarımız da, üzerinde düşünülecek ve bazı değişiklikler eklenecek yeni hükümler gerektirmektedir. Bunların başlıcalarını şöyle özetleyebiliriz: Sermayesinin tamamı veya büyük kısmı devletin olan ticari sınai kurumların mali kontrol şeklinin, bu kurumların yapılarına ve kendilerinden istediğimiz ve isteyeceğimiz ticari usul ve düşünce biçimine, çalışma düzenine ivedi olarak uydurulması yararlı olur. Bu gibi kurumların bugünkü usullerle çalışabilmelerine ve gelişmelerine imkan yoktur.

Elimizdeki gümrük tarifeleri kanununda da bu günkü politika ve eğilime uygun önlemler almak gereklidir.

Diğer önemli nokta, daha önce de değindiğim gibi, ülkede, özellikle bazı bölgelerde, göze çarpacak derecede önem kazanan hayat pahalılığı konusu ile uğraşmak... Bunun için bilimsel bir inceleme yaptırılmalı ve belirlenecek nedenleri ile köklü ve planlı şekilde uğraş verilmelidir.

Küçük esnafa ve küçük sanayi sahiplerine, ihtiyaç duydukları kredileri kolayca ve ucuzca verecek bir kurum kurulmalı ve kredinin, normal şartlar altında, faiz oranı azaltılmaya çalışılmalıdır.

Türkiye'de devlet madenciliği, milli kalkınma çalışmaları ile yakından ilgili önemli konulardan biridir. Genel endüstrileşme düşüncemizden başka, maden araştırma ve işletme işini, her şeyden önce, dış kredi imkanlarımızı ve döviz gelirimizi artırmak için sürdürmek ve buna özel bir önem vermek zorundayız. Maden Tetkik ve Arama Dairesinin

çalışmalarında gelişme göstermesini ve bulunacak madenlerin, rantabilite hesapları yapıldıktan sonra, planlı biçimde hemen işletmeye konulmasını sağlamanız gerekmektedir. Elde bulunan madenlerin en önemlileri için üç yıllık bir plan yapılmalıdır. Ereğli Şirketini satın aldığımızı ve Ereğli kömür havzasında rasyonel bir üretim planının, günün sorunu olduğunu biliyorsunuz. Bunun tamamlanması çabuklaştırılarak, kömür üretimimiz kısa bir sürede en az bir misli artırılmalıdır. Diğer yandan Maden Tetkik ve Arama Dairesinin Divriği sahasında bulunduğu ve cevher oranı yüksek olan demir madeninin hemen işletilmesine geçilmeli ve Karabük demir - çelik sanayiimiz ihtiyaç planı dışındaki bölümünün ihracatına başlanılmalıdır.

Liman işlerinde modern ve planlı çalışma ve tarifelerde ucuzluk yapılmasının verimli sonuçları, ticarete dikkati çekmiştir. Bu yolda devam edilmesinde yarar olacaktır. Ekonomik yapıımızdaki gelişme, deniz ulaşım araçları ihtiyacını her gün artırmaktadır. Yeni sipariş edilen gemilerden bir kısmı, önümüzdeki ilkbaharda gelmiş bulunacaktır. Fakat bunlar, bu günden görülmekte olan ihtiyaca cevap verecek sayı ve büyüklükte değildir. Yeni gemiler inşa ettirmek ve özellikle eski tersaneyi ticaret filomuz için hem tamir, hem yeni inşaat merkezi olarak faaliyete getirmek için gerekli araçları sağlamak zorundayız.

Şu günlerde, yüksek Meclise, su ürünleri ve Deniz Bank hakkında bir tasarı gelecektir. Konunun yüksek ilginizi çekeceğinden şüphe etmiyorum. En güzel coğrafi konumda ve üç tarafı denizle çevrili olan Türkiye, endüstrisi, ticareti ve sporu ile, en ileri denizci ulus yetiştirmek yeteneğindedir. Bu yetenekten yararlanmalıyız. Denizciliği Türk'ün büyük milli ülküsü olarak düşünmeli ve bunu en kısa zamanda başarmalıyız.

Ekonomik kalkınma, Türkiye'nin, hür, bağımsız, her zaman daha güçlü ve her zaman daha müreffeh bir Türkiye idealinin bel kemiğidir. Türkiye bu kalkınmada; iki büyük güç kaynağına dayanmaktadır.

Toprağımızın iklimi, zenginlikleri ve başlı başına bir varlık olan coğrafi durumu ve bir de, Türk Milletinin, silah kadar, makine de tutmaya yaraşan güçlü eli ve milli olduğuna inandığı işlerde ve zamanlarda, tarihin akışını değiştiren kahramanlıklar ortaya çıkaran yüksek sosyal benlik duygusu

Demiryolları bir ülkeyi uygarlık ve refah ışıkları ile aydınlatan kutsal bir meşaledir. Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak önemle üzerinde durduğum demiryolları inşaat politikamız, amaçlarına ulaşmak için durmadan başarı ile uygulanmaktadır. Doğu ve güneydoğu Sivas, Diyarbakır gibi büyük yerleşim yerlerine varan hatlar, geçen yıl içinde Sivas - Malatya bağlantısı ile birbirine bağlanmıştır. Zonguldak'a varmış olan hat da bu zengin kömür bölgesini İç Anadolu'ya bağlamış bulunuyor. Sivas'tan sonra, doğuya doğru uzayıp gitmekten olan hatta ilk varış yeri olan Divrik'e ulaşmıştır. Bu kol, önümüzdeki yıl Erzincan'a ulaşmış olacaktır. Diyarbakır'dan doğuya uzanacak hattın da yapımına başlanmıştır. Doğu demiryollarının satın alınmış olduğunu bilirsiniz. Güneyde Nusaybin'e giden hattan başka, yurt içinde bütün demiryollarının yönetim ve işletmeleri, Cumhuriyet hükümetinin elindedir. Demiryolları yapılarımızın gelişmesi, İran transit yolunun gelişmesine ve motorize edilmesine de hizmet etmiştir.

İstanbul'dan başlayan Avrupa turist yolunun asfalt olarak yapımı sürdürülmektedir. Böylece sürdürülen inşaatın, bir plan içinde, ülkenin diğer bölgelerini de içine alması, beklediğimiz milli başarı olacaktır. Şose ve köprü yapımları gelişmektedir. Demiryolları inşa politikamızın uygulandığı yıllar içinde 78 köprü, geçişe açılmış bulunuyor. 23 köprü de inşa halindedir. Bu köprüler, her biri başlı başına birer bilim ve sanat eseri olarak yeni nesillere Cumhuriyetin armağan anıtları olacaktır. Demiryolu hatlarımızı iç bölgelere bağlayacak ve bu hatların bir an önce milli ekonomik kalkınmaya en yüksek hizmeti

sağlayacak olan karayolu inşaatını önümüzdeki dönemde yoğunlaştırmak ve bir plan içerisinde genişletmek gerekir.

Her bölgenin ihtiyaçlarına göre, istasyonlarda tamamlayıcı yapıların yapılması ve çeşitli malların gereği gibi gönderilmesini sağlayacak teknik nitelikler içeren vagon sayısını artırmak zorunludur. Bunda da büyük yardımlarınızın esirgenmemesini dilerim.

Su ve imar işlerine özenle devam edilmektedir.

Posta - telgraf - telefon işlerimizde önemli gelişmeler vardır. Bununla birlikte, şehirlerarası telefon görüşmeleri işinin bir an önce tamamlanmasına çalışılmalıdır. Ankara'da yeni bir radyo istasyonunun yapımına başlanmış olduğunu memnuniyetle bildiririm.

Sivil Hava Yolları İdaresi, devlet kuruluşları arasında, modern bir idare olarak yer almıştır. Bütün teknik şartlar ve güvenlik önlemleri içinde çalışmakta olan bu yönetimin büyük şehirlerimiz arasında en modern ulaşım yolu rolünü bir an önce yerine getirmeye başlaması ve uluslararası hatlarla ve kendi araçları ile bağlantı kurması, kısa sürede sağlanmasını beklediğimiz önemli işlerdendir.

Bütün devlet kuruluşlarının canlılığı, sağlamlığı, işletilmesi yönünden büyük dikkatle üzerinde durulması gereken mali hayatımıza değinmek istiyorum. Cumhuriyet bütçelerinin beliren ve daima güçlenmesi gereken ortak özellikleri yalnız denk oluşları değil, aynı zamanda, koruyucu, kurucu ve verici işlere her seferinde daha fazla pay ayırmakta olmalarıdır. Bu politikamızın, milli faaliyet üzerinde derhal yaratmaya başladığı etki ile bütçe tahmin rakamlarımız, yalnız gerçekleşmekle kalmamış, her zaman fazlası ile kapanmaya başlamıştır.

1936 yılı bütçesi, gelir tahminine ve 1935 yılı gelir tahakkuklarına göre, 22 milyon fazla ile kapanmıştı. 1937 bütçesinin de bu güne kadar gösterdiği durum, aynı ümidi fazlası ile gerçekleştirecek niteliktedir.

Bu sonuç, ülke ekonomisinin gelişmesinin, halkın zenginliğe ulaşmakta olduğunu belirttiği gibi, aynı zamanda, halk için çalışan bir hükümetin, halkın yararına olarak aldığı önlemlerin uygun olduğunu da göstermektedir. Samimi bir bütçeye ve gerçek bir ödeme dengesine dayanan paramızın fiili, değişmez durumunu kesin biçimde koruyacağız. Her türlü mali yükümlülüklerimizi günü gününe yerine getirerek, Devlet saygınlığını korumak ve mali sermaye ve hisseleri koruma ve destekleme işlemleri konusunda da bütün önlemleri alarak bu hususta dikkatli bulunmak, ilkimiz olacaktır. Devlet gelirlerinin artırılması için yeni vergilerin yürürlüğe konması yerine, düzenli bir programla var olan vergilerin uygulanması ve toplanma usullerinin yeniden düzenlenmesi gereklidir.

Son iki yıl içinde hayvan, tuz, şeker, çimento, petrol, benzin, elektrik ve ham madde resim ve vergilerinde yapılan ve her biri % 30 - 50 oranlarında olan bir vergi indirimini gerektiren vergi yükü azaltılması, üretimin özendirilmesi yönünden vatandaş ve ülke için olumlu ve hayırlı sonuçlar vermektedir.

Hayvan vergisi, buhran ve denge vergileri üzerinde de araştırmalar yapılarak bütçe dengesi temelini bozmayacak biçimde bunları giderek azaltma önlemleri düşünülmelidir.

Bundan başka, ülkemizde bulunmayan ham maddeler ve üretim maliyeti üzerinde etki yaparak, dış ülkelerin malları ile rekabeti güçleştiren her çeşit vergi ve resimlerin kaldırılması gereklidir.

Gerek bu konular üzerinde çalışırken gerek herhangi bir mali karar alırken, ilk göz önünde bulundurmanız gerekli olan konu, milli faaliyet ve milli üretim, yani verginin bizzat ana kaynağı üzerinde yapacağı etkiler olmalıdır. Maliye memurları da içişleri

memurları gibi, halkla sürekli ilişkisi olan kuruluşlardır. Bunların da halk ile ilişkilerinde halk için çalışan bir halk hükümetinin tabii niteliği olan, çok fazla dikkat ve ilgi göstermek ve en fazla güven ve inan vermek ilkelerinin gelişmesine özellikle özen göstermek gereklidir. Cumhuriyet rejiminde, devlet hazinesinin çıkarının, kanunun hazine yararına koyduğu hakla, kanunun mükelleflere verdiği görevi çok dengeli bir biçimde karşılaştırmak demek olduğunu bir an hatırdan uzak tutmamak önemli bir prensibimizdir.

Tekel konusunda özen gösterilmesi gereken ana konu, bu kurumların mali tekel, ticari kuruluş ve milli değerlendirme kurumu karakterlerinin dikkatle uzlaştırılmasıdır. Dış ülkelere bütün satışları ve ihracat konusu, daha yakından izlenmeye değer durumdadır. Gümrüklere gelince, bunda kuruluş çalışma yöntemlerine ve kanuni konular yönünden gerekli düzeltme önlemlerine hız verilmesi gerekmektedir. Tekel mallarının fiyatları üzerinde yapılan indirim, satışları artırmıştır.

Bu yöntemin her zaman göz önünde bulundurulması yararlı olacaktır.

Büyük davamız, en uygar ve en refaha kavuşmuş ülke olarak varlığımızı yükseltmektir. Bu, yalnız kurumlarında değil, düşüncelerinde köklü bir inkılap yapmış olan büyük Türk Milletinin dinamik ülküsüdür. Bu ülküyü en kısa bir zamanda başarmak için, düşünce ve eylemi birlikte yürütmek zorundayız. Bu girişimden başarı, ancak hukuki bir planla ve en verimli bir biçimde çalışmakla gerçekleştirilebilir. Bu nedenle, okuyup yazma bilmeyen tek vatandaş bırakmamak, ülkenin büyük kalkınma savaşının ve yeni yapısının istediği teknik elemanları yetiştirmek, **ülke davalarının ideolojisini** anlayacak, anlatacak, nesilden nesile yaşatacak, kişi ve kurumları yaratmak, işte bu önemli ilkeleri en kısa sürede sağlamak, Kültür Bakanlığının üzerine aldığı büyük ve ağır görevler arasındadır.

Belirttiğim ilkeler, Türk gençliğinin beyninde ve ulusun bilincinde her zaman canlı tutmak, üniversitelerimize ve yüksek okullarımıza düşen başlıca görevlerdir.

Bunun için ülkeyi şimdilik üç büyük kültür bölgesine ayırarak, batı bölgesi için İstanbul Üniversitesinde başlanmış olan reform programının daha köklü bir biçimde uygulanmasıyla Cumhuriyete gerçekten modern bir üniversite kazandırmak, merkez bölgesi için, Ankara Üniversitesini az zamanda kurmak gerekir. Doğu bölgesi için Van gölü sahillerinin en güzel bir yerinde, her aşamadaki okulları ve bunlara ek olarak üniversitesiyle modern bir kültür şehri yaratmak yolunda şimdiden harekete geçilmelidir. Bu yararlı girişimin, doğu illerimiz gençliğine vereceği verimlilik Cumhuriyet hükümeti için en mutlu bir eser olarak kalacaktır.

Önerdiğim bu yeni girişimlerin, öğretmen ve öğretilen ihtiyacını artıracakı şüphesizdir. Fakat bu yön hiçbir zaman işe başlama cesaretini kırmamalıdır. Bakanlığın geçen yıl içinde bu yönde yaptığı deneyler, çok ümit verici niteliktedir.

Türk Tarih ve Dil Kurumlarının, Türk milli varlığını aydınlatan çok değerli ve önemli birer bilim kurumu niteliğini aldığını görmek, hepimizi sevindirici bir olaydır. Tarih Kurumu, yaptığı kongre, açtığı sergi, yurt içinde yaptığı kazılar ve ortaya çıkardığı eserlerle, şimdiden, bütün bilim dünyasına kültürel görevini yerine getirmeye başlamış bulunuyor.

İlk resim galerimizi de bu yıl açmış bulunuyoruz. Geçen yıl Ankara'da kurulan devlet konservatuvarının, müzikte, sahneden kendisinden beklediğimiz teknik elemanları hızla verebilecek duruma getirilmesi için, daha fazla çaba ve özveri yerinde olur. Her çeşit spor çalışmalarını Türk gençliğinin milli terbiyesinin ana unsurlarından saymak gerekir. Bu işte, hükümetin şimdiye kadar olduğundan daha ciddi ve dikkatli davranması, Türk gençliğini spor bakımından da milli heyecan için özen ile yetiştirmesi, önemli sayılmalıdır.

Ordu, Türk Ordusu... İşte bütün ulusun göğsünü güven ve gurur duyguları ile kabartan şanlı ad. Onu bu yıl için kısa aralıklarla iki kez, büyük kütleler halinde yakından gördüm. Trakya ve Ege büyük manevralarında... Disiplinini, enerjisini, subaylarının bilgili çabalarını, büyük komutan ve generallerimizin yüksek yönetme ve yönlendirme yeteneklerini gördüm; derin övünç duydum, takdir ettim. Ordumuz, Türk birliğinin, Türk gücü ve yeteneğinin, Türk vatanseverliğinin çelikleşmiş bir simgesidir. Ordumuz Türk topraklarının ve Türkiye idealini gerçekleştirmek için yapmakta olduğumuz sistemli çalışmaların yenilmesi imkansız güvencesidir. Uygun bir donatım programımızın hazırlanması, başarı ile ilerliyor. Bunları ülkemizde yapma amacımız gerçekleşme yolundadır. Harp endüstrisi kuruluşlarını, daha fazla geliştirmek ve genişletmek için alınan önlemler sürdürülmeli ve endüstrileşme çalışmalarımızda ordu ihtiyaçları ayrıca göz önünde tutulmalıdır.

Bu yıl içinde denizaltı gemilerini ülkemizde yapmaya başladık. Hava kuvvetlerimiz için yapılmış olan üç yıllık program, büyük ulusumuzun içten ve bilinçli ilgisi ile şimdiden başarılı olmuş sayılabilir.

Bundan sonrası için bütün uçaklarımızın ve motorlarının ülkemizde yapılması ve harp hava endüstrimizin de bu temele göre geliştirilmesi gerekir. Hava kuvvetlerinin aldığı önemi göz önünde tutarak, bu çalışmaları planlamak ve bu konuyu layık olduğu önemle ulusun gözleri önünde canlı tutmak gerekir.

Büyük milli disiplin okulu olan ordunun, ekonomik, kültürel, sosyal savaşlarımızda bize aynı zamanda en gerekli elemanları da yetiştiren büyük bir okul haline getirilmesine, ayrıca özen gösterilip, yardım edileceğinden şüphem yoktur.

Dış politikamız, geçen yıl içinde de, barış ve uluslararası işbirliği yolunda gelişmiş ve yürüdüğüümüz yolun değişmez olduğunu bir kez daha belirtmiştir.

Milletler cemiyetinin geçirmekte olduğu çetin dönemlerde, cumhuriyet hükümeti, bu uluslararası kuruluşa olan bağlılığını, her alanda göstererek barış idealine en uygun yoldan ayırmamıştır.

Büyük bir milli davamız olan Hatay olayının geçirdiği dönemler tarafınızdan bilinmektedir.

Milletler Cemiyeti yüksek yönetimi altında yapılmakta olan görüşmeler, Hatay halkına yaraşan mutlu ve bağımsız yönetime kavuşması yolunda amaçladığımız gayeyi sağlayacak belgelerin kabul ve imzası ile sonuçlanmıştır.

Yeni Hatay rejiminin yürürlüğe girmesine kısa bir süre kaldı.

Bu rejimi, kendileri ile dostça bir düşünce doğrultusunda işbirliği yapmış olduğumuz Fransızların, iyi niyetle ve istenen amaca ulaşmayı sağlayacak biçimde uygulamaya başlayacaklarından şüphe edilmemelidir.

Yarınki Türk - Fransız ilişkilerinin dilediğimiz yolda gelişmesinde Hatay konusunun iyi bir yönde gelişmesi, önemli bir ölçü ve etken olacaktır, düşüncesindeyiz.

Balkan politikamız, çok mutlu bir işbirliği yaratmayı sürdürerek kendisine çizilmiş olan barış yolunda her gün daha verimli sonuçlarla ilerlemektedir.

Cumhuriyet hükümetinin doğuda uygulamakta bulunduğu dostluk ve yakınlık politikası yeni ve güçlü bir adım attı. Sadabat'ta dostlarımız Afganistan, Irak ve İran ile imza etmiş olduğumuz dördü antlaşma, büyük bir sevinçle kayda değer barış eserlerinden biridir.

Bu antlaşmanın çevresinde toplanan devletleri, aynı amacı sürdüren ve barış içinde gelişmeyi içtenlikle isteyen hükümetler arasındaki işbirliğinin gelecekte de iyi sonuçlar vereceğinden emin bulunmaktayız.

Cumhuriyet hükümetinin, komşularıyla ve diğer büyük küçük devletlerle olan ilişkilerinde uyumlu bir düzen ve gelişme göze çarpmaktadır.

Barış yolunda nereden bir çağrı geldiyse, Türkiye onu ilgi ile karşıladı ve yardımlarını esirgemedi.

İspanya olayları nedeniyle Akdeniz ve Karadeniz'de alınması gereken önlemlere, Cumhuriyet hükümeti en geniş bir düşünce ile katıldı.

Dünyanın her yanında olduğu gibi, bizi ilgilendiren alanlarda ve bu arada Akdeniz'de barış ve dengenin korunması, bizim yakından ve ilgi ile izlediğimiz bir konudur.

Şunu da memnuniyetle söylemek isterim ki, Doğu Akdeniz ve Karadeniz suları ile Balkanlarda ve Yakın Doğuda, geçen yıl belirttiğim ilişkiler aynen sürdürülmüştür.

Geçen yıldan beri dost ve müttefik devletlerin önemli devlet büyükleriyle bizim devlet adamlarımız arasında karşılıklı ziyaretler olmuş ve bu temaslar dostluklarımızın gelişmesine neden olmuştur.

Hükümet bu son yıl içinde, devletlerle olan ticari ilişkilerini, ülkenin ekonomik bünyesine uyacak antlaşma ve sözleşmeler yaparak düzenlemiştir.

Bunlar arasında Fransa, İngiltere, Almanya ve Sovyet Rusya ile imzalanan önemli ticari anlaşmalarını özellikle belirtmek isterim. Hükümetin dış kuruluşlarının, ekonomik kalkınma savaşımızda ilgili daireleri için bilgi ve haber alma ufuklarını genişleten yardımcı birer daire olarak çalışmalarını düzenlemek gereklidir.

Dış politikamızın belirgin özelliğini kısaca antlamış olmak için diyebilirim ki, tuttuğumuz politik yol ve hedeften ayrılmıyoruz. Son yıllarda uluslararası ilişkilerde sürekli değişiklikler olmasına karşın biz bu karışıklığın ortasında, barışseverlik dolu duygularla karşılıklı dostluklarımıza uygun hareket ediyoruz. Onların nitelik ve alanlarını genişletmeye uygun düşüncesi ile, uluslararası durum ve görevimizi göz önünde tutarak çalışıyoruz. Bu yolda, özen ile çalışmayı sürdürmenin hükümete önereceğim en doğru karar olduğu düşüncesindeyim.

Dünyaca bilinmektedir ki, bizim devlet yönetimimizdeki ana programımız, Cumhuriyet Halk Partisi programıdır. Bunun kapsadığı prensipler, yönetimde ve politikada bizi aydınlatıcı ana çizgilerdir. Fakat bu prensipleri, gökten indiği sanılan kitapların doğmalarıyla asla bir tutmamalıdır. Biz, ilhamlarımızı, gökten ve gaipten değil, doğrudan doğruya yaşamdan almış bulunuyoruz.

Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız yurt; bağrından çıktığımız Türk ulusu ve bir de, uluslar tarihinin bin bir acıklı olay ve sıkıntı ile dolu yapraklarından çıkardığımız sonuçlardır.

Elimizdeki programın ruhu, bizi sadece bir kısım vatandaşlarla ilgilenmekten engeller, biz bütün Türk ulusuna hizmet ederiz. Geçen yıl içinde, parti ile hükümet kuruluşunu birleştirmekle vatandaşlar arasında ayrılık tanımadığımızı fiilen göstermiş olduk. Bu olayın bizim, devlet yönetiminde kabul ettiğimiz, «Kuvvet birdir ve o ulusundur» gerçeğine uygun olduğu ortadadır. Gücün tek kaynağı olan Türk Milletinin seçkin vekillerini, büyük mutlulukla, eğilerek selamlarım.

KAYNAK

1 Kasım 1937 Millet Meclisi Tutarak Dergisi D. V, C. 20, Sf. 3